

Ігри та вправи на розвиток слухової уваги, сприймання, пам'яті

“Що ти почув?”. Дитина тихо сидить на ігровому майданчику чи в кімнаті.

Запропонуйте заплющити очі й послухати вулицю. Через деякий час дозвольте розплющити очі, та розпитайте дитину про її враження. Можливо вона почула гудок машини або сміх дітей, можливо – голос пташки чи ваше дихання і т.д.

“Де плескали в долоні?”. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Ви тихенько станьте в будь-якому кутку кімнати, та плесніть в долоні. Дитина, не відкриваючи очі повинна вказати напрямок, звідки вона почула сплеск.

“Вгадай, хто покликав”. В цій грі беруть участь не менше 3 дітей або членів сім'ї. Дитина стоїть посеред кімнати з заплющеними очима. Хто-небудь з інших гравців повинен покликати її. Дитина відгадує, хто саме її покликав.

“Доручення”. Дитина сидить на відстані 5-6 м від дорослого . У вас на столі покладені різні іграшки. Ви чітко, середньої сили голосом звертається до дитини: **“Візьми м'ячик і поклади його на килим”** або: **“Візьми зайчика і посади його на стілець”** і т.д. Потім даєте завдання вже тихим голосом.

“Ехо”. Дитина тихо сидить на ігровому майданчику чи в кімнаті. Ви пропонуєте їй слухати уважно, та повторювати за вами слово. Важливо навчити дитину вслуховуватися в звучання слів, тому намагайтеся говорити слова неголосно, пошепки. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного: насамперед добирати слова, не схожі за звуковим складом (Аня, кіт, стрибай, веселий, швидко), а потім – близькі за звучанням, але різні за змістом (Оля, Коля, сам, там, син, лин).

“Запам'ятай слова”. На столі під серветкою лежать предметні картинки або іграшки. Ви пропонуєте дитині послухати два-три слова-назви, запам'ятати їх, а потім знайти на столі відповідні картинки (іграшки).

“Слухаємо музику”. Дуже велике значення для розвитку слухового сприймання має слухання музики. Тому рекомендується проводити , так звані, музичні хвилинки. Під час них ви пропонуєте дитині сісти або лягти на килим, бажано з заплющеними очима, що допомагає розслабитися і не реагувати на зорові подразники, а зосередити свою увагу на джерело звуку.

Ігри та вправи на розвиток фонематичного сприймання

“Впіймай звук!”. Поясніть дитині, що ви будете вимовляти різні звуки, а їй потрібно буде плеснути в долоні - “впіймати звук”, коли вона почує певний звук. Необхідно дотримуватись принципу від простого до складного:

- звук [а] серед у, у, а, у;
- звук [а] серед о, а, і, о;
- звук [і] серед и, е, і, и;
- звук [с] серед л, н, с, п;
- звук [с] серед ш, ж, ч, с і т.д.

“Повтори!”. Запропонуйте дитині повторити за вами склади

- та-та-да - пі- пи - ат-от
- па-па-ба - мі-ми - ум-ом
- ка-ка-га - ді-ди - іт-ит
- ва-ва-фа - кі-ки - ек-ек

“Ланцюжок слів”. Запропонуйте дитині повторити за вами ряди слів, різних за значенням, але схожих за звуковим складом:

- мак, лак, так, бак;
- тачка, качка, дачка;
- сік, вік, тік, бік;

“Назви слово!”. Запропонуйте дитині вибрати серед інших слів, та назвати лише те, яке починається на певний звук:

- на звук [а] серед слів Аня, Оля, Ігор, осінь, айстра;
- на звук [і] серед слів іграшки, овочі, автобус, Іра;
- на звук [б] серед слів мак, банка, танк, бочка.

“Знайди спільний звук!”. Запропонуйте дитині визначити, який однаковий звук є в декількох різних словах. При вимовлянні слів чітко виділяйте даний звук силою голосу, наприклад: “о-о-о-осінь”, “о-о-о-окунь”, “о-о-о-овочі”

- Оля, осінь, овочі, окунь - [о]
- Сад, суп, сумка, ніс, лис - [с]
- Аня, агрус, акула, автобус - [а]
- Маша, мак, мама, сом - [м]

Ігри та вправи на розвиток дихання

“Забий м'яч у ворота”. Запропонуйте дитині подути на ватний чи паролоновий мячик, так, щоб він покотився у ворота (їх можна зробити з дроту, або намалювати). Повітряний струмінь повинен бути плавним, повільним, безперервним.

“Язичок-футболіст”. Як і в попередній вправі треба забити мяч у ворота, але тепер з допомогою язика. Дитина повинна посміхнутися та покласти широкий язик на нижню губу, і, неначе вимовляючи звук [ф] дути на кінчик язика.

“Літак”. На кінчик носа покласти шматочок паперу або вати. Відкрити рот, широкий язик покласти на верхню губу, бокові краї язика притиснуті. Повітряний струмінь виходить посередині язика. Дитина повинна сильно подути, так, щоб “літак” полетів вгору.

“Пелюстки”. Покладіть на долоню справжні або вирізані з паперу невеличкі пелюстки квітки. Запропонуйте дитині подути, щоб пелюски злетіли з вашої долоні.

“Кораблик”. Налийте у миску воду. Зробіть паперовий або пенопластовий кораблик, та покладіть його на воду. Запропонуйте дитині подути на кораблик спочатку довгим струменем повітря, наче вимовляючи зхвук “ф”, а потім преривчасто, наче вимовляючи звук “п-п-п-п”.

Ігри та вправи на подолання заїкання

Вправи для зняття м'язової напруги

При заїканні часто напружені м'язи обличчя, губ, язика, пальців рук. Дуже важливо навчити дитину м'язовому розслабленню під час мовлення. От деякі вправи, що допоможуть дитині розслабитися.

«Пташка махає крильцями». Підняти руки нагору, і виконувати махи руками.

«Допоможемо мамі» Помахати розслабленими кистями рук біля підлоги, імітуючи полоскання білизни.

Стати рівно, розвести руки в сторони до рівня плечей і «упустити» розслаблені руки у вихідне положення.

«Страхнемо водичку з рук». Струснути розслабленими кистями рук, начебто струшуючи краплі води.

Нахилити голову вперед, назад, праворуч, ліворуч, а потім виконати декілька кругових обертів головою спочатку в одну сторону, потім в іншу.

Повільно покачати розслабленими руками з боків тулуба назад.

«Кулачки-силачі». Пальці рук під рахунок до 5 із силою зжати в кулачки, на рахунок 5 розтиснути, струснувши кисті рук, при цьому зосередити увагу дитини на тім, як пальчикам приємно відпочивати.

Вправи для розвитку мовного дихання

Майже у всіх дітей, що заїкаються порушене мовленнєве дихання. Під час корекційної роботи з усунення заїкання важливо навчити дитину говорити не поспішаючи, на видиху. Тому важливе місце в роботі займуть вправи для розвитку правильного мовного дихання.

«Кулька». Цю вправу бажано робити спочатку лежачи (щоб дитина повністю розслабилася), а потім сидячи чи стоячи. Вдих через злегка відкритий рот (живіт надувається, як кулька, плечі не піднімати). Видих через вільно відкритий рот, неначе кулька повільно здувається. Рух живота контролюється рукою. Цю ж вправу повторити з подовженим видихом на звуки (А, О, У, І). Видих під час вимови цих звуків повинен бути спокійним і безперервним.

«Задуй свічку». Короткий спокійний вдих носом, потім пауза (затримати дихання на 1-2 сек.) і довгий безперервний видих через ледве зімкнуті губи з промовлянням «пф», начебто гасячи свічку (дути можна на пальчики).

«Літак». Покладіть дитині на долонь маленький шматочок ватки чи паперу. Тримавши долоню з ваткою на рівні рота, дитина повинна подути на «літак», щоб він полетів. Чим далі полетіла ватка, тим краще дитина зробила вдих і видих.

«Нюхаємо квіточку». Навички правильного вдиху і видиху добре відпрацьовувати на таких вправах: дати дитині понюхати квітку, духи, фрукти.

«Усі мовчать». Зробити вдих, а видихнути на звук “з”, доторкнувшись вказівним пальцем до губ, неначе попросити тиші.

«Де дзвенить комарик?» Дитина, сидячи на стільці, одночасно з поворотом тулуба праворуч-ліворуч робить довгий видих на звук з-з-з-з.

«Гарячий чай». У дитини в руках чашка, дитина робить вдих носом, а на видиху дує в чашечку, вимовляючи пошепки ф-ф-ф-ф, начебто студить гарячий чай.

«Кораблик». Налийте в миску води, покладіть на воду паперовий кораблик, і запропонуєте дитині “допомогти” кораблику переплисти на іншу сторону миски. Дитина робить вдих носом, а на видиху вимовляє «пф» і дує при цьому на кораблик. Чим дужчий повітряний струмінь, тим далі попливе кораблик.

Вправи для розвитку голосу

Важливо проводити також вправи для розвитку голосу. Такі ігрові вправи необхідно проводити на добре знайомих дітям звуконаслідуваннях. Під час занять необхідно стежити за тим, щоб усі звуконаслідування дитина вимовляла на видиху.

«Аня співає пісеньку». А-а-а, а-а-а.

«Гуде потяг». У-у-у, у-у-у.

«Болить зуб». О-о-о, о-о-о.

«Пароплав гуде». И-и-и, и-и-и.

«Жабенята посміхаються» І-і-і, і-і-і.

«Заблукали в лісі». Ау-ау-ау-ау.

«Малюк плаче». Уа-уа-уа-уа.

«Пісенька водички». С-с-с-с.

«Пісенька комарика». З-з-з-з.

«Пісенька вітру». В-в-в.

«Гріємо ручки». Х-х-х-х.

«Стукають підбори». К-к-к-к.

«Граємо на барабані». Д-д-д-д.

«Гусак сичить», «Кулька сдувається». Ш-ш-ш-ш.

«Жук дзижчить». Ж-ж-ж-ж.

«Зозуля кує». Ку-ку, ку-ку.

«Гусак». Га-га-га.

«Корова». Му-му-му.

Проспівування на одному видиху звукової доріжки а-о-у-и-е (один звук плавно переходить в інший, і кожний тягнеться не менше 2 сек.);

Проспівування на одному видиху звукової доріжки зі зміною висоти і сили голосу (пошепки, тихо, голосно, тоненьким голоском, грубим голосом);

Проспівування звуку А на видиху (зробили глибокий вдих, надули животик, плечі не піднімаються, на видиху співаємо «А-а-а-а-а-а!»)

Проспівування простої мелодії (наприклад, «У лісі, лісі темному, де ходить хитрий лис, росла собі ялинонька, і зайчик з нею ріс...») на звук М чи У. Тобто, дитина робить глибокий вдих, надуває животик, а потім, на безперервному видиху, начебто наспівує тільки мелодію пісеньки («м-м-м-м м-м-м-м...»);

Вправи для розвитку координації мовлення з рухами

Велике значення для нормалізації темпу і ритму мовлення має виконання спеціальних вправ спрямованих на розвиток координації мовлення з рухами.

«Машина». Бі-бі-бі гуде машина, (ритмічно плескати в долоні)

Не поїду без бензину. (ритмічно тупотіти ногами)

«Дощик». Дощик, дощик, крап-крап-крап, (вказівним пальцем правої руки стукати по лівій долоні)

Мокрі всі доріжки.

Нам не можна йти гуляти, («погрозити» вказівним пальчиком)

Ми промочимо ніжки. (ритмічно потупати ногами)

«Листочки». Листочки над нами кружляють, (руки підняти нагору, махати кистями рук)

Листочки на землю лягають. (присісти)

Вони з височини злетіли, (піднятися і потягнуться на носочках)

Листочки кружляти хотіли. (плавні рухи руками праворуч, ліворуч)

4) Човник (лежачи на животі обличчям вниз)

Виконується дитиною точно так само.

Далі йдуть дві вправи на активне повзання.

5) Поспішаймо до Айболіту

Можна [розповісти](#) дітям історію про казковому лісі, в якому з'явився злий мисливець і поранив звірят: зайчика в передні лапки, а ведмежати в задні. Звірята повзуть до доброго Айболіту, який їх обов'язково вилікує.

а) "Поранений зайчик"

Дитина лежить на животі, голова піднята над [підлогою](#), руки щільно притиснуті до тіла. Почергово згинаючи в колінах то праву, то ліву ногу, дитина починає повзти до зазначеного провідним перешкоди.

б) "Поранений ведмежа"

Початкове положення те ж, але ноги з'єднані. Дитина поперемінно згинає в ліктях то праву, то ліву руку і, спираючись на лікті, повзе до зазначеного місця.

Рекомендується вправи а і б проводити на рахунок, тобто задаючи певний [ритм](#) і темп поперемінної [роботи](#) правої і лівої частин тіла.

б) рачки

Дитина стає на карачки, спираючись об підлогу колінами та долонями рук. Ведучий чітко задає ритм і темп повзання рачки. При повзанні необхідно переставляти вперед протилежні руки і ноги одночасно. Можна використовувати веселий музичний супровід. Можна ввести ігровий і змагальний моменти, запропонувавши дітям, наприклад, повзати з закритими очима.

7) Канатоходець

Початкове положення - стоячи, руки опущені, перед дитиною кладеться довга мотузка. Це канат під куполом цирку, по якому треба пройти як справжньому канатохідцю (в руки дитині можна дати прапорці або стрічки).

Крок правої ноги - піднімаємо ліву руку, крок лівої ноги - піднімаємо праву руку, а ліва при цьому опускається. Мисочки ніг при такому русі повинні бути відтягнуті.

8) Перехресні кроки

Координуємо руху дитину так, щоб у такт руху руки одночасно рухалася протилежна нога.

Долоня правої руки при ходьбі стосується лівого коліна, долоня лівої руки - правого.

Лікоть правої руки при ходьбі стосується лівого коліна, лікоть лівої руки - правого.

Заводжу праву ногу при ходьбі вліво, а права і ліва рука повертаються вправо, ліву ногу при русі заводимо вправо, а обидві руки повертаються ліворуч - і інші модифікації перехресного кроку.

9) Перехресні стрибки

Виконуються так само, але дитина не ходить, а підскакує.

10) Перехресний крок сидячи

Дитина уявляє себе мотоциклістом.

Заводимо мотоцикл і "їдемо": лікті рук стосуються протилежних колін.

11) Обертання шиї

Дихаємо глибоко, розслабляємо плечі, опускаємо голову вниз. Повільно обертаємо головою з боку в бік, знімаючи напругу на видихах.

12) кішка

Кішка мишку побачила, *Діти стають парами*

Підійшла і так сказала: *простягають один одному руки*

-Самотньо у [старенької](#) *Удари в долоні*

Жити одній мені без подружки.

Знаєш що? Давай дружити! *Кружляння парами*

У гості будемо ми ходити. *Удари в долоні*

13) «літак» - руки в сторону, біг по колу.

14) «паровозик» - руки зігнуті в ліктях, притиснуті до тулуба. Ходьба між стільцями, з круговими рухами рук.

15) «кораблик» - руки в перед, долоні притиснуті один одному. Ходьба по колу з погойдуваннями вправо, вліво. (Розгойдуються на хвилях).

Вправи на [розвиток уваги](#) і пам'яті.

[Розвиток слухового уваги](#)

1. **Відгадай, що звучить.** Потрібно показати малюкові, які звуки видають різні предмети (як шарудить папір, як дзвенить бубон, який [звук](#) видає барабан, як звучить брязкальце). Потім потрібно відтворювати звуки так, щоб дитина не бачив сам предмет. А дитина повинна постаратися вгадати, який предмет видає [такий](#) звук.

2. **[Сонце](#) або дощик.** Дорослий показує дитині, що вони зараз підуть на прогулянку. Погода [гарна](#) і світить Сонечко (при цьому дорослий дзвенить бубном). Потім дорослий каже, що пішов дощ (при цьому він вдаряє в бубон і просить дитину підбігти до нього - сховатися від дощу). Дорослий пояснює дитині, що той повинен уважно слухати бубон і [відповідно](#) до його звуками «гуляти» або «ховатися».

3. **Розмова пошепки.** Суть полягає в тому, щоб дитина, перебуваючи від вас на відстані 2 - 3 метрів, Почув і зрозумів те, що ви вимовляєте пошепки (наприклад,

можна попросити малюка принести іграшку). При цьому важливо стежити, щоб слова вимовлялися чітко.

4. Подивимось, хто говорить. Підготуйте для заняття зображення тварин і покажіть дитині, хто з них «як говорить». Потім зобразите «голос» одного з тварин, не вказуючи на картинку. Нехай дитина вгадає, яка тварина так «говорить».

5. Чуємо дзвін і знаємо, де він. Попросіть дитину закрити очі і зателефонуйте в дзвоник. Дитина повинна повернутися обличчям до того місця, звідки чути звук і, не відкриваючи очей, рукою показати напрям.

6. Логопед називає ряд звуків. Діти повинні хлопнути в долоні, коли почують той звук С: А, У, І, Л', І, Т, К, С.

Гра з м'ячем.

Логопед пропонує кожній дитині бути звуком С і «отримати подарунок» - голосний звук {А, О, У, І, І}. Далі, кидаючи дитині м'яча, він називає лише голосний, а той, повертаючи м'яч, називає склад зі звуком С (СА, СВ, СУ, си).

7. Логопед читає вірш. Коли діти почують слова зі звуком Л', вони дзвонять у дзвоники:

Падають, падають листя. У нашому саду листопад. Жовті, червоні листя. За вітром в'ються, летять.

Вправа на розвиток мовного уваги

1) Ми грали в хокей, поламали всі плюшки,

Мама нам спекла дуже смачні ключки.

Швидко мчався спортсмен, натискав на медалі,

І вручили йому за перемогу педалі.

2) Ведучий: "Хлопці, хто з вас більше запам'ятає звуків? Я вимовляти ланцюжок звуків, ви спочатку уважно її послухайте, а потім по моїй команді повторіть".

Дасмо перший ланцюжок: "А-О-У-Е". Потім ведучий просить повторити її одного з хлопців. Якщо звуки вимовлені вірно, то ланцюжок звуків повторює хором вся група. Якщо ж була допущена помилка, то ведучий просить: "Хлопці, я був неуважний і прослухав. Допоможіть мені, будь ласка, повторіть звуки ще раз".

Друга ланцюжок може виглядати так: "У-А-І-І-Е-О". Робота з нею йде за тим же алгоритмом.

Потім у звукові ряди вводяться разом з голосними і приголосні звуки.

Найголовніше - поступове збільшення обсягу після того, як ви переконаєтеся, що діти легко справляються з попереднім вправою.

3) Ведучий: "Хлопці, ви вже знаєте всі звуки і букви, добре їх проговорює, швидко знаходите в книзі. Зараз я назву, як і в минулій грі, ланцюжок звуків. Слухайте уважно, а потім по моїй команді повторіть. Але тепер, промовляючи звук, ми будемо малювати його букву (його будиночок) перед собою (у вертикальному просторі) так, як ніби ми з вами малюємо на аркуші білого паперу".

4) вибудовує ланцюжок складів. Працюємо за тим же алгоритмом. Ланцюжок може бути, наприклад, такий:

ПА-НА-РА; ПА-НА-РА-КА;

ПА-НА-РА-КА-ДА.

У цій роботі дуже важливі фантазія і почуття гумору самого ведучого. Так, хлопцям можна сказати, що це мова марсіан. Можна навіть у них пограти, даючи можливість дитині на більш пізніх етапах розвиваючої роботи самому придумати нову мову (ланцюжок складів чи звуків) - вправа "Галактичне збори".

5) «Літає - не літає»

Діти сідають або стають півколом. Ведучий називає предмети. Якщо предмет літає - діти піднімають руки. Якщо не літає - руки у дітей опущені. Ведучий може свідомо помилятися, у багатьох хлопців руки мимоволі, в силу наслідування будуть підніматися. Необхідно своєчасно утримуватися і не піднімати рук, коли названий нелітаючих предмет;

6) «Їстівне - неїстівне»

Ведучий по черзі кидає учасникам м'ячик і при цьому називає предмети (їстівні та неїстівні). Якщо предмет їстівний, м'ячик ловиться, якщо ні - відкидається.

7) «Спостережливість»

У цій грі виявляються зв'язку уваги і зорової пам'яті. Дітям пропонується по пам'яті докладно описати шкільний двір, шлях з дому до школи - те, що вони бачили сотні разів. Такі описи молодші [школярі](#) роблять усно, а їхні однокласники доповнюють пропущені деталі;

8) «Найбільш уважний»

Вправа на розвиток зорової уваги, пам'яті. Учасники повинні встати півколом і визначити ведучого. Ведучий протягом декількох секунд намагається запам'ятати порядок розташування [гравців](#). Потім по команді він відвертається і називає порядок, в якому стоять [товариші](#). На місці ведучого повинні побувати всі [гравці](#) по черзі. Варто [нагородити](#) тих, хто не помилився оплесками;

9) Де що було

Дитині показують кілька предметів, що лежать на столі. Коли він відвернеться, один з предметів прибирають або переставляють. Від дитини потрібно вказати, що змінилося. Починати слід з невеликої кількості предметів, поступово його збільшуючи.

10) Мавпочки

Мета гри: розвиток уваги, координації рухів, пам'яті.

Обладнання: цеглинки одного або декількох кольорів (у всіх дітей та ведучого набори мають бути однаковими), або рахункові палички, або набір для гри "Танграм", "В'єтнамська гра" і т.д.

Хід гри: ведучий пропонує дітям: "Давайте ми з вами сьогодні" перетворимося "в мавпочок. Найкраще мавпочки вміють передражнювати, повторювати все, що бачать". Ведучий на очах у дітей складає конструкцію з цеглинок (або з того матеріалу, на якому проводиться гра). [Хлопці](#) повинні, можливо, точніше скопіювати не лише конструкцію, але і всі його рухи.

Варіант: побудовану на очах у дітей конструкцію закривають аркушем паперу чи коробкою і їм пропонується скласти її по пам'яті (потім результат порівнюється зі зразком).

Вправи на розвиток почуття ритму.

Вправи на розвиток музичного ритму і темпу

1. Передача м'яча на кожен сильну частку такту. [Музика](#) «Італійська полька» С. Рахманінов.

2. Ходьба під музику, якщо темп прискорюється, діти йдуть швидше або біжать, і навпаки.

3. Вихователь прохлопиває ритм, а діти повинні його повторити.

4. Щоб довго [будинок](#) стояв, щоб міцним був він, треба акуратно треба акуратно забити цвяхи в дошки. (Діти сидять на підлозі схрестивши ноги). Праворуч тук!

(Вдаряють праворуч від себе) Зліва тук! (Вдаряють ліворуч від себе) Вперед тук, тук, тук! (Обома кулаками стукають перед собою).

5. Дитина сама отстукивает будь-який ритм, а інші діти його повторюють.

метелик:

руки схрестити в зап'ястях і притиснути долоні тильними сторонами один до одного, пальці прямі, долоні з прямими пальцями роблять легкі рухи в зап'ястях - «метелик летить»

Потешки для дрібної моторики

сорок

Сорока, сорока, сорока-білобока

Кашку варила, діточок годувала.

(Вказівним пальцем правої руки водять по долоньці лівої)

Цьому дала, цьому дала,

Цьому дала, цьому дала.

(По черзі загинають пальці, починаючи з великого)

Цьому не дала: ти води не носив,

Дров не рубав, каші не варив -

Нічого тобі немає!

(Мізинець не загинається)

ладушки

- Ладоньки, ладушки! Де були?

- У бабусі.

- Що їли?

- Кашку.

- Що пили?

- Бражку.

Кашку поїли, попили бражку.

(Дитина і дорослий ритмічно ляскають в текст потешки)

Шу-у-у ... полетіли!

На головку сіли, півником заспівали.

Ку-ка-рі-ку!

(Піднімають руки вгору і опускають на голову)

Рукавичка

Маша рукавицю наділу:

(Стиснути пальці в кулак)

"Ой, куди я пальчик справи?

Нема пальчика, пропав,

У свій будиночок не потрапив ".

(Всі пальці розтиснути, крім великого)

Маша рукавицю зняла:

"Подивіться-но, знайшла!

(Розігнути залишився зігнутим палець)

Шукаєш, шукаєш - і знайдеш,

Здрастуй, пальчик, як живеш? "*(Стиснути пальці в кулачок)*

Братики

Йдуть чотири брати назустріч старшому.

- Здрастуй, битий шлях - кажуть.

- Здорово, Васька-указка, Гришка-сирітка,

Мишка-серединка, та Крихітка Тимошка.

(З'єднують великий палець з іншими пальцями по черзі)

Замок

На дверях висить замок.

(З'єднати пальці обох рук в замок)

Хто його відкрити б міг?

(Пальці зчеплені в замок, руки тягнуться в різні сторони)

Постукали,

(Не розчіплюючи пальці, постукаати долонями один про одного)

Покрутили,

(Покрутити зчеплені руки в зап'ястках)

Потягнули

(Пальці зчеплені в замок, руки тягнуться в різні сторони)

І відкрили.

(Розчепити пальці)

Вправи на розвиток мовного дихання

Як виконувати вправи

- Повітря набирати через ніс
- Плечі не піднімати
- Видих повинен бути тривалим і плавним
- Необхідно стежити, за тим, щоб не надувалися щоки (для початку їх можна притримувати руками)
- Не можна багато разів поспіль повторювати вправи, так як це може привести до запаморочення

1. Футбол. Скатати ватяну кульку і поставити два кубики як ворота. Дитина повинна, дмухаючи на кульку, загнати його у ворота.

2. Вітряк. Дитина дме на лопаті іграшки-вертушки або млини з пісочного набору.

3. Снігопад. Зробити сніжинки з вати (пухкі грудочки). Пояснити дитині, що таке снігопад і запропонувати дитині здувати "сніжинки" з долоні.

4. Листопад. Вирізати з кольорового паперу різні осінні листя і пояснити дитині, що таке листопад. Запропонувати дитині подути на листя, так, щоб вони полетіли. Попутно можна розповісти, які листочки з якого дерева впали.

5. Метелик. Вирізати з паперу метеликів і підвісити їх на нитках. Запропонувати дитині подути на метелика так, щоб вона полетіла (при цьому стежити, щоб дитина зробила тривалий плавний видих).

6. Кораблик. Дути плавно і довгостроково на паперовий кораблик.

7. Кульбаба. Запропонуйте дитині подути на Відцвілий кульбаба (стежте за правильністю видиху).

8. Шторм в склянці. Запропонуйте дитині подути через соломинку в склянці з водою (потрібно стежити, щоб щоки не надувалися, а губи були нерухожими).

9. «Поду на плече»

Поду на плече, поду на інше.

Нам сонце гаряче, пекло денний порою.

Поду ми на груди і груди свою остудимо.

Поду ми на хмари і зупинимось поки що.

10. Дитина лежить на підлозі горілиць, руки вздовж тіла. На рахунок від 1 до 6 йде повільний вдих носом, руки при цьому підіймаються вгору уздовж тіла, ковзаючи по

підлозі. На рахунок від 1 до 6 йде повільний видих через рот, руки опускаються в початкове положення, але поверху. Повторюємо 3 рази.

Вправа на розвиток сили голосу

- 1) Фонетична ритміка голосних звуків від тихого до гучного: А, О, У, И, Е.
- 2) Тягти будь голосний звук максимально довго.

Вправа на розвиток просодії

Вимова слів з перебільшенням виділенням кожного звуку.

Складіть руки «чашкою», «зберіть» звуки. Я скажу слова повільно, тихо, а ви - голосно і швидко: Мммааалллііінннааа, ллііссаа.

Вправи на координацію мовлення з рухом

1. «Щітки»

Цією щіткою чищу зуби. (Імітація чищення зубів)

Цією щіткою черевики. (Нахили вниз)

Цією щіткою чищу речі, (Нахили в сторони)

Всі три щітки мені потрібні. (2 присідання)

2. Плече.

У мене болить плече чо-чо-чо (обхоплюють себе руками)

Раз болить піду до лікаря чу-чу-чу

Ні до лікаря я не хочу (Нахили голови

Чітко промовляючи, виділяють звук Ч.)

3. Яйце.

Ось вам [казка](#) про яйце-це-це-це: 2 бавовни під музику

Курка сресла яйце цо-цо-цо: піднімаємо, опускаємо руки

Кицька тягнеться до яйця цу-цу-цу, постукування правою ногою об підлогу

Відігнали? Молодці! -Ці-ці-ці. 4 присідання

4. Душ.

Ось від ніжок і до вушок Нахили в низ руки до вух.

Миє Женю жаркий душік. Кругові рухи руками навколо себе.

І верхівку, і живіт Руки на голову. На живіт.

[Дружині](#) душ водою полле. Нахили в [право](#) в ліво.

Миє шию, миє вуха. Нахили голови до плечей,

Як же добре під душем! 2 присідання.

Вправа на розвиток мовних і мімічних рухів

1) «Чиє [вода](#) смачніша?»

Я буду пити лимонну воду. Морщать ніс

Я буду пити липову воду,

Я буду пити медову воду. Імітують задоволення

2) Фрукти

Уявіть, що ви їсте той фрукт, який зображений на вашій картинці. Висловіть свою стан мімікою. (Діти передають [емоційний стан](#) солодке яблуко, солодка груша, ароматний апельсин, кислий [лимон](#) і т.д.). Але раптом ви побачили у своєму фрукті черв'яка. Висловіть свій стан.

3) Емоції

Педагог пропонує передати [емоції](#): радість, здивування, захоплення і печаль.

4) застібання і розстібання блискавки.

Посміхнутися, міцно стулити губи, утримувати їх у такому положенні під рахунок до п'яти (застебнули блискавку). Розімкнути губи (розстебнули блискавку).

5) Великі гудзики і маленькі гудзики.

Максимально округлити губи (велика гудзик), витягнути губи "трубочкою" (маленька гудзичок)

ІГРИ

З

БУКВАМИ

1) У даних словах замість рисок уявляй собі букву «а» і читай

м-м-	б-б-	л-в-нд-
б-н-н	м-вп-	ш-хт-р
ф-рб-	х-л-т	-н-н-с
ч-шк-	ч-йк-	з-д-ч-
б-нк-	хм-р-	п-пк-
б-з-р	кр-їн-	б-р-б-н

У даних словах замість рисок уявляй собі букву «и» і читай.

Л-с	д-м	к-т
Р-т-	м-т-	л-т-
Ц-рк	р-сь	т-гр

У даних словах замість рисок уявляй собі букву «о» і читай.

Сл-н	в-р-н	й-рж
В-вк	с-м	м-рж
Д-щ	з-л-т-	й-д

У даних словах замість рисок уявляй собі букву «у» і читай.

Д-ш	ж-к	м-р
К-щ	зв-к	з-б
Жм-т	фр-кт	з-бр

2) Назвіть слова, які починаються літерою «А»

(Апельсин, Андрій, ананас, агрус, аркуш, альбом...)

Назвіть слова, які починаються літерою «Б»

(Барабан, бик, бублик, букет, барбарис, барвінок, Богдан...)

Назвіть слова, які починаються літерою «В»

(Волочиськ, вовк, вулиця, вітер, Віктор...)

Назвіть слова, які починаються літерою «Г».

(Галя, гуска, гол, голуб, герб, гілка, горобець, гора...)

Які чудові слова починаються з літери «С»?

(Сонце, сон, солодощі, сміливий, село, слово, сім'я...)

Знайди слова, які починаються з літери «І»

(Ірис літо індик іволга річка)

Знайди слова, де літера «І» у середині:

(Ірис літо індик іволга річка)

3) Яких тварин ви знаєте на букву «Б»?

(Баран, білка, бик, бегемот, бізон, буйвол, барс, бебер, борсук)

Яких тварин ви знаєте на букву «С»?

(Сорока, сойка, собака, сова, сич, соловей)

Яких тварин ви знаєте на букву «К»?

(Корова, кіт, кит, качка, козлик, курка, кролик, крук...)

4) Знайди слова, в яких літера «О» знаходиться на початку, в середині

та наприкінці слова: (Огірок, коло, сонце, село, оса, овочі).

-У якому з цих слів дві літери О?

- Знайди склади МА, МО, МУ на початку слів :

(Молоко, муха, мати, машина, музика).

Легко знайдеш ти слова,

Де спочатку буква А.

Розшукайте, молодці,

Де вона наприкінці.

(Африка, апельсин, абетка, айстра, калина, фазан, парасолька, мак, сова, Абрикос).

- **Знайди літери «У» та «А» в словах:**

- **У якому з цих слів дві літери У?**

- **У якому з цих слів дві літери А?**

(Уляна, кенгуру, акула, будинок, гусак, курча, мураха, папуга, удав, груша, луна, муха) .

5) Гра «Впіймай звук «д» (Плескають в долоні; піднімають сигнальні картки)

Дятел, телефон, дзига, тарілка, Данилко, Тамара, Дніпро, дівчинка, квіти, книга, алфавіт, дерево .

Гра «Впіймай звук «з»

Зуб, сім, Зіна, сіно, суп, зайчик, сіль, зубр, слон, сніг, зал, слух, завтра.

Гра «Впіймай звук «м»

Мама, наша, морква, Ніна, мокра, ніс, мак, нарцис, мир, ніж, молоток.

Гра «Впіймай звук «б»

Бабця, папуга, баран, папка, береза, Пилип, білка, просо, брат, писати.

Гра «Впіймай звук «в»

Вовк, фарбувати, віл, фіолетовий, ворона, футболіст, Вова, Федір.

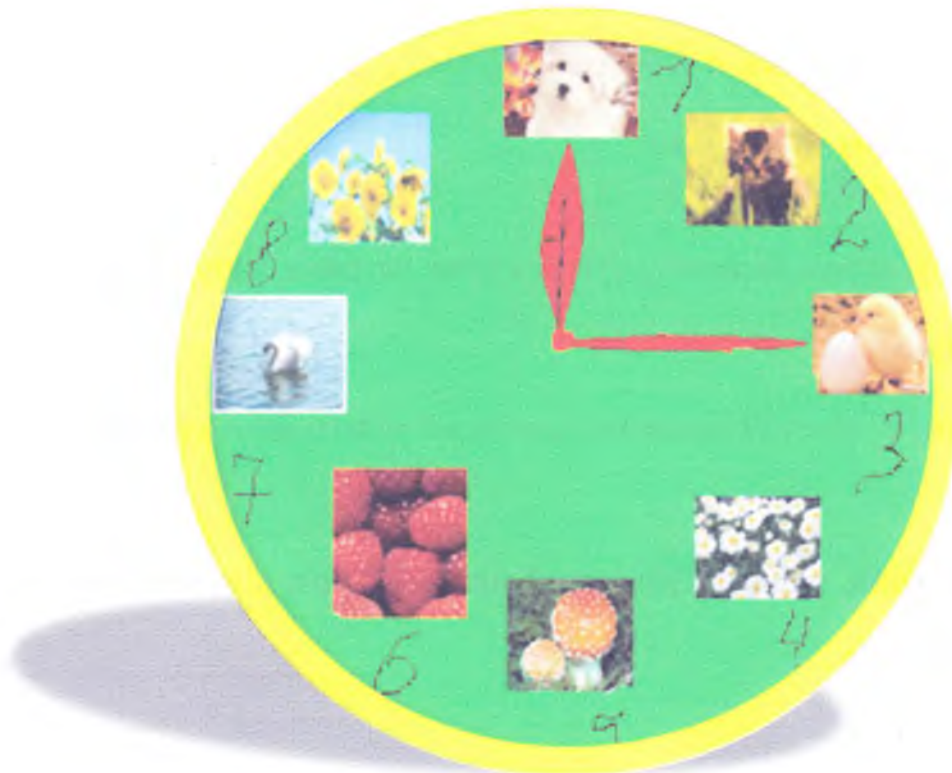
6) Гра «Замінюємо звуки»

Замінити перший звук : лак - ... (мак); лід - ... (дід); ніс - ... (ліс); тісто - ... (місто); мишка - ... (шишка); кашка - ... (шашка) *тощо.*

Замінити останній звук у слові : лід - ... (ліс); дім - ... (дід); сом - ... (сон); лак - ... (лан); плід - ... (пліт) *тощо.*

Замінити другий звук у слові : бик - ... (бік); лук - ... (люк); кит - ... (кіт); жар - ... (жир); дим - ... (дім); лупа - ... (липа); білка - ... (булка); шишка - ... (шашка) *тощо.*

7) Гра «Звуковий годинник» № 1

- Назвіть предмети, які намальовані на циферблаті . (Собачка, котенятко, курчатко, ромашки, грибочки, сунички, лебідь, соняхи)
- Назвіть предмети, які намальовані на циферблаті замість цифр .
- Знайдіть і покажіть стрілочками :

Назви, в яких є звук «с», «у», «р», «и»...

- Яка назва найдовша, а яка коротша?
- Які назви закінчуються на «ь», а які починаються з «К» ?
- Які квіти є на малюнку?
- Які ягоди є на малюнку ?
- Назвіть предмети, які стоять біля парних чисел.
- Назвіть предмети, які стоять біля непарних чисел.

- Назвіть предмети, які намальовані на циферблаті.
- Знайдіть і покажіть стрілочками :
- Назви, в яких є звук «к», «т», «д», «я»...
- Яка назва найдовша, а яка коротша;
- Які назви закінчуються на «а», а які починаються з «с»
- Які квіти є на малюнку?
- Які тварини є на малюнку?
- Складіть маленьку розповідь про цю тваринку.
- Складіть із словом «троянда» речення.
- Зробіть звукову модель слова «тюльпан».
- Зробіть звукову модель слова «яблуко».

ІГРИ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

1) ГРА « СЛОВО – КАЗКА »

Ця гра допомагає у розвитку образного мислення, творчої уяви, збагатить словниковий запас учнів.

Г - герой

К – кінь

В – вікно

І – ікона

Т – трава

К – красивий

К – казковий

(На основі цих придуманих слів учні мають скласти твір).

2) ГРА « БУВАЄ – НЕ БУВАЄ »

Ця гра спричинює розширює словниковий запас слів, формує вміння аналізувати інформацію, розвиває уважність й довільність.

Вчитель промовляє речення. Якщо твердження **правильне** (таке буває), дитина **плече** в долоні, **якщо ні** – **тупотить** ногами.

НАПРИКЛАД . Вовк блукає лісом. Вовк сидить на дереві. У каструлі вариться горнятко. Кішка гуляє на даху. Собака пливе у небі...

АБО: У небі пролітав літак. У небі літав килим. Моя мама пече смачні пироги. Котик живе у холодильнику...

3) ГРА « ВЕСЕЛІ КАРТИНКИ »

Гра розвиває вміння використовувати замісники.

Приготуйте скриньку з кольоровими геометричними фігурами й

запропонуйте дітям скласти разом з вами казку. Той, хто починає, Витягує перший предмет. Тепер слід придумати, ким буде він у казці (людина, тварина, предмет...)

Наприклад. Червоне коло може стати помідором. Далі витягує фігурку другий гравець і придумує своє речення, продовжуючи казку. І так далі. Бажано, щоб було не менше 5-6 фігурок.

4) ГРА « ВЕСЕЛА ІСТОРІЯ »

Вигадайте історію про...

- собаку, який жив у холодильнику;
- березу, яка хотіла навчитися плавати;
- хруща, що дуже боїться висоти;
- якщо б зникли всі птахи (тварини, квіти, дерева...)

5) ГРА « ЗНАЙДИ ПАРУ »

Дітям називають близько 10 різних слів: іменники, прикметники, дієслова, прийменники. Їхнє завдання полягає в тому, щоб до кожного слова підібрати пару на основі асоціації, що виникла першою, - назвати слово, що «доповнює». Одержаний набір фраз може бути використаний як основа для складання завершеної розповіді.

НАПРИКЛАД. Скрипка – грає, море – шумить; гаряче – сонце, лагідна – мама; хлопчик - малює , стрибає – дівчинка...

6) Гра «ВСТАНОВИ МЕЖІ »

Встановіть межі слів.

Морозципаєнісіщоки. (Мороз щипає ніс і щоки.)

Увіконце заглянулояснесонце. (У віконце заглянуло ясне сонце.)

Щопосієштейпожнеш. (Що посієш, те й пожнеш).

Тамхорошеденаснема. (Там хороше, де нас нема).

7) Гра «Знайди зайве слово»

З ряду зачитаних слів виділити зайве. (слова зачитати один раз).

(Корова, кінь, тигр, коза)

(Ромашка, фіалка, троянда, береза)

(Стіл, шафа, машина, стілець)

(Лінійка, пенал, зошит, будинок)

Одночасно потрібно учням аргументувати свій вибір.

8) Гра « Знайди зайве словосполучення »

Виділити зайве словосполучення (зачитати один раз, пояснити свій вибір).

(Теплі рукавички, сильний мороз, білий сніг, зелене жито.)

(Гарний альбом, яскравий малюнок, кольорові олівці, червоний телефон.)

9) Гра « Знайди зайве речення »

НАПРИКЛАД.

Прийшов травень. Часто йде сніг. Буйні трави піднялися вже до пояса.

Час косовиці. Дбайливі господарі турбуються про сіно.

10) Гра «Назви пропущене слово»

Учитель розпочинає речення, а учні його закінчують.

НАПРИКЛАД.

- Ми снідаємо вранці, а обідаємо....
- Передуює ранку..
- ... продовжує ранок, а передуює вечору .

- Складіть речення із словом *папуга*.
- Зобразіть це речення схематично.
- Поділіть слово *ПІСЕНЬКУ* на склади, поставити наголос та скласти звукову модель цього слова.
- Поясніть значення слів «паркан, папуга, пишний».

3. Знайдіть у віршику слова, які починаються з літери «Х».

Хом'ячок

Хліба крихти та насіння
Хом'ячок сховав у скрині.
Де ж це скринечка така?
За щокою в хом'яка!

Хихотіли дітлахи:
- Ха-ха-ха! та Хи-хи-хи!
- Хо-хо-хо! та Хе-хе-хе!
Посміховисько яке!

Довго нишпорив ховрах
По городах та садках,
Та знайшов - усім на сміх -
Крихту хліба та горіх.

Хом'ячок і ховрашок
Харч ховали у мішок.
У хатині – хліб і сіль,
Хоч хурделить заметіль.

- Складіть речення із словом *ХЛІБ*.
- Зобразіть це речення схематично.
- Поділіть слово *ХОМ'ЯЧОК* на склади, поставити наголос та скласти звукову модель цього слова.
- Поясніть значення слів «скриня, хихотіти, посміховисько, нишпорити, крихти, харч, хурделиця, заметіль».

4. В яких словах зустрічається літера «С» ?

- *Про що цей віршик?*

(Робота над віршем).

Сіло сонце на сосну,
Сонно мовило: «Засну!»
Сосни сонечко гойдали,
Сосни сонечко благали:
- Сонце, сонечко, не треба,
Стане темно нам без тебе.

- *Складіть речення із словом СОНЕЧКО.*

- *Зобразіть це речення схематично.*

- *Поділіть слово ГОЙДАТИ на склади, поставити наголос та скласти звукову модель цього слова.*

- *Поясніть значення слів « сонно, мовило, благали».*

5. Знайдіть у віршику слова, які починаються з літери «Ф»

Наводить Федір на хлоп'ят
Новенький фотоапарат.
Хлоп'ята грають у футбол,
На фото fajно вийде гол!

ФІ - фікус, фіранка, фільм

ФО - фокус, фортеця, форма

ФА - факір, фара, фазан

ФУ - фургон, футбол, футляр

- *Складіть речення із словом ФОТОАПАРАТ.*

- *Зобразіть це речення схематично.*

- Поділіть слово ХЛОП'ЯТА на склади, поставити наголос та скласти звукову модель цього слова.

- Поясніть значення слів «файно, фікус, фіранка, фокус, фортеця».

- Які два слова можна скласти із слова фотоапарат ? (Фото, апарат)

6. Знайдіть у віршику слова, у яких «Ф» у середині слова.

Кефір , шафа, шарфик, ефа, арфа, фарфор, шифон.

7. На яку літеру закінчуються назви місяців?

Січень - рік починає,
Березень - весну викликає,
Квітень, травень - всі у квітах,
Червень, липень, серпень - літо.
Вересень - врожай збирає,
Жовтень - листя замітає.
Грудень - всюди білий сніг.
Скоро буде Новий рік!

- Складіть речення із словом ВЕСНА.

- Зобразіть це речення схематично.

- Поділіть слово СІЧЕНЬ на склади, поставити наголос та скласти звукову модель цього слова.

- Поясніть значення слів «викликає, збирає врожай.»

- Які назви місяців не закінчуються на «ь»? (Лютий, Листопад)

- Які кольори ви уявляєте, коли чуєте слово «весна», «літо», «зима», «осінь»?

Робота з прислів'ями

1. Назвіть найдорожче для вас слово, з яким ви хочете жити в мирі ?

(Дружба)

2. Прочитайте прислів'я про дружбу.

2 3 5 4 1 6

Бджілка, багато, не, меду, одна, наносить.

3. Як ви розумієте ці прислів'я?

4. Вивчіть прислів'я про дружбу напам'ять.

5. Заберіть зайву букву «Й» і прочитайте прислів'я.

Дйрйуйзйі пйййзйййайюйтййсьйя в бйййдйі.

(Друзі пізнаються в біді)

6. Заберіть зайву букву «О» і прочитайте прислів'я.

Дороуожобоа - ноаойобоіолоьошоойой сокоаороб.

(Дружба – найбільший скарб).

Дороуозоі поіозоноаоюотоьосоя во боіодоі.

(Друзі пізнаються в біді).

ПРИСЛІВ'Я

- ❖ Приятелів тьма, а вірного друга нема.
- ❖ Були б пиріжки - будуть і дружки.
- ❖ Друзі пізнаються в біді.
- ❖ Людина без друзів - що дерево без коріння .
- ❖ Не той друг, хто медом маже, а той, хто правду каже.
- ❖ Нових друзів май, старих не забувай.
- ❖ У друга вода солодша від вражого меду.
- ❖ Берись дружно - не буде сутужно.
- ❖ Дружба - найбільший скарб.
- ❖ У товаристві лад - усяк тому рад.
- ❖ Ми з тобою, як риба з водою.
- ❖ Скажи мені, хто твій товариш, - тоді я скажу хто ти.
- ❖ Хто до кого пристає, таким і стає.
- ❖ Вірний приятель – то найбільший скарб.
- ❖ Друга шукай, а найдеш – тримай.
- ❖ В лиху годину узнаєш вірну людину.
- ❖ Яку дружбу заведеш, таке й життя поведеш.
- ❖ Для приятеля нового не пускайся старого.
- ❖ В пригоді признавай приятеля.
- ❖ Поміч у свій час – як дощ у засуху.
- ❖ З добрим поживеш – добро переймеш, а з лихим зійдешся – того й наберешся.

СКОРОМОВКИ

1. Вивчи скоромовки:

СКОРОМОВКИ

- ❖ Інна та Ніна їли лимон та малину
- ❖ На домі - димар, а де дим? Дудів Данило на дуді.
- ❖ Куму кума налила **молока**.
- ❖ У бобра борода. Два діда на **городі**.
- ❖ Сорока до ворони принесла **макарони**.
- ❖ У Соні і Сені в **оселі** всі веселі.
- ❖ Питає лелека, де тут **аптека**.
- ❖ Вередливий **Варварі** що не дасте, усе не те, - і се не те, і те не те.
- ❖ Мила митися не вмiла. Мила мило з рук не змила.
- ❖ Водовоз віз воду з водопроводу.
- ❖ Косар скосив весь овес.
- ❖ Клює курка крупку. Крупка дрібненька, курка рябенька.
- ❖ Зупинивсь на зрубi зубр. Задивився зубр на зруб.
- ❖ Сів Сень на пень і просидів цілий день.
- ❖ Ходить квочка коло кілочка. Водить діток коло квіток.
- ❖ Всім подобається це куце цуценя.
- ❖ Юрасик і Юля їли юшку з в'юна.

2. Конкурс на кращого скоромовця.

3. Скласти звукову модель виділених слів.

4. Скласти речення із виділеними словами

5. Підібрати прислів'я до поданих схем.

_____.

_____ ?

_____.

ЛОГІЧНІ ВПРАВИ

1. Гра «Що переплутав Вітя?»

Геть усе на світі
Переплутав хлопчик **Вітя**
Каже: "Діти вчаться в полі,
А комбайн працює в школі.
Всіх людей стрижуть в лікарні,
А лікують в перукарні.
Ми книжки берем в аптеці,
Ліки—у бібліотеці".
Ой, який Вітьок дивак!

Ти ж бо знаєш — це не так!
Вчитель.
Діти, звісно, вчаться в...
А комбайн працює в ...
Ми лікуємось в...
А стрижемося в...
Ліки беремо в...
А книжки — в..

- Прочитай, хто (що) що робить?

До підібраних слів скластизвукові моделі.

Собака -

гавкає.

Птах - літає.

Коваль - кує.

Корова - ...

Котик - ...

2. а) Прочитайте склади. З яких складів можна скласти назви

птахів?

ВА ГА СИ ГУ НА СО

Прочитайте ці назви: СО-ВА, ГА-ВА, ГУСИ.

б) Прочитайте склади і побудуйте з них слова – назви **птахів**.

ПУ ГА ВА ПА

Прочитайте ці назви: папуга, пава.

в) Прочитайте склади. З яких складів можна скласти назви **тварин?**

ТИК КА КО БА СО НЕ

Прочитай ці назви: СО-БА-КА, КО-ТИК.

г) Прочитайте склади. З яких складів можна скласти назви

тварин?

ЗАЙ ЛИ ЧИК ЦЯ СИ БО

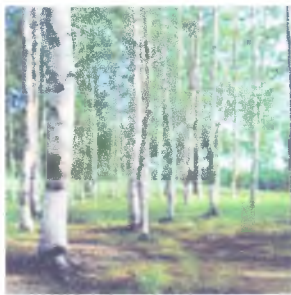
Прочитайте ці назви: ЗАЙ-ЧИК, ЛИ-СИ-ЦЯ.

*Г) Прочитай склади. З яких складів можна скласти назви **дерев?***

БЕ СО ЗА СНА РЕ ДА

Прочитай ці назви: БЕ-РЕ-ЗА, СО-СНА.

*д) Прочитайте склади. З яких складів можна скласти назви **садових дерев?***

РУ ША СЛИ ГРУ ВА

Прочитайте ці назви: ГРУ-ША, СЛИ-ВА.

3. Знайдіть помилку у реченнях. Прочитайте виправлені речення.

Василько випив сніжний чай.
(теплий, холодний)

Сніг летів на небо.
(на землю)

Важкі сніжинки падали додолу.

Мама спекла смачні супи.

Оля прочитала цікаву машинку.

На яблуні висить гарна груша.

На порозі гавкає котик.

Морква росте на дереві.

На городі росте булочка.
(морква, картопля...)

У січні цвіте мак.

Крокодил на сосні будує гніздо.

Складіть за малюнками речення.
Зобразіть їх схематично.

1.

(Рибка плаває в морі.)

_____ .

2.

(Котик танцює з хлопчиком.)

_____ .

3.

4.

Склади звукову модель слів.

1. (МАШИНА)

- o	- o	- o
-----	-----	-----

2. (ЛЯЛЬКА).

= o =	- o
-------	-----

3. (ЯБЛУКО)

= o -	- O	- o
-------	-----	-----

4. (СІЛЬ)

= o = o

*Напишіть слова відповідно малюнків
Поставте їх в алфавітному порядку*

(Апельсини, кінь, курчатко, лев, малина, рибки, тюльпани, фрукти)

Знайдіть звукові моделі слів, які відповідають даним малюнкам.

—O	—O	—O
----	----	----

=O=

=O=	—O
-----	----

—O	—O—
----	-----

—O—

*Поділіть слова на склади і
поставте наголос*

1.

МА-ШУ́-НА

ЛИ-МО́Н

Я-ЛУ́-НА

Складіть із цими словами речення.

2.

МЕ-ТЕ́-ЛИК

КА-ВУ́Н

ДЕ́-РЕ-ВО

Складіть із цими словами речення.

3.

ПІ-ВЕНЬ

КО-ЗА

ПО-МІ-ДО-РИ

Складіть із цими словами речення.

ПОБУДОВА АСОЦІАТИВНОГО КИЩА

1. Про що ти згадуєш коли чуєш слово Україна ?

Моя країна – Україна. Ганна Чубач

Моя країна – Україна,
Сонячна держава.
І дорослому, й дитині
Жити в ній – цікаво.
Щовесни сади квітують,
Солов'ї співають.
У країну Україну
Гості приїжджають:
Із Америки, з Кавказу.
З Праги і Варшави.
Бо в країні Україні
Гостювать – цікаво.
У столиці – світлі лиця.
В селах – щирі люди.
Я за тебе, Батьківщино,
Завжди горда буду.

Д
О
МІ
В
К
А

Рі
дн
а
зе
м
ля

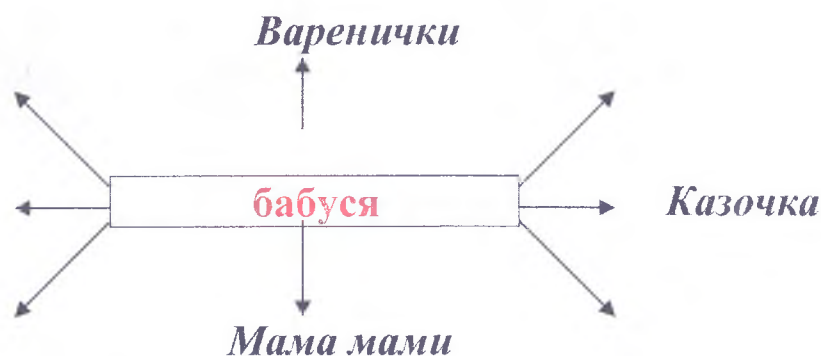
Україна

Мама

2. Про що ти згадуєш коли чуєш слово бабуся ?

БАБУСЯ

Це — моя ба-бу-ся,
До якої притулюся.
Все бабуся зрозуміє,
Поцілує, пожаліє.
Бо бабуся — охорона,
Від хвороб всіх оборона
Бабуся добра, лагідна й мудра.
Вона тільки гляне і все зрозуміє.
А ти бабусю завжди розумієш і шануєш?

3. Про що ти згадуєш коли чуєш слово школа?

Уранці йдуть учитись учні.
 Учителька у школі жде.
 Улянці нашій аж незручно:
 Чому ж вона туди не йде?..

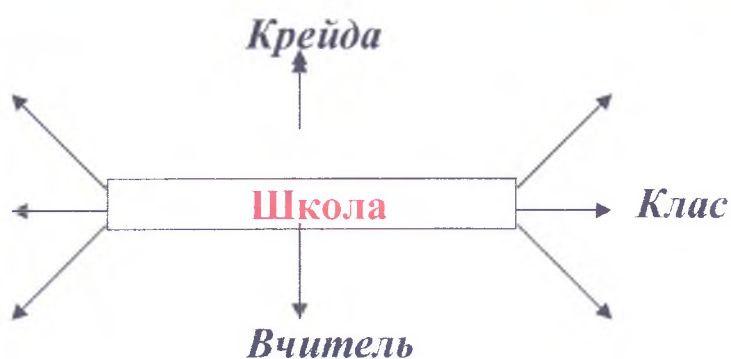
Вересень - школярик

Наталія Тріщ

Через поле по стерні
 У міста і села
 Йде в солом'яній брилі
 Вересень веселий.

В нього квіти у руці
 І новий портфель,
 Розцвітає на щоці
 Сонячний метелик.

Голосний несе дзвінок,
 «Дзінь-дзілінь» – лунає,
 Він до школи на урок
 Школярів скликає.

4. Про що ти згадуєш коли чуєш слово весна

Весна

Юлія Турчина

З піднебісся навесні
Линуть співи голосні.
Це до рідної землі
Повернулись журавлі.

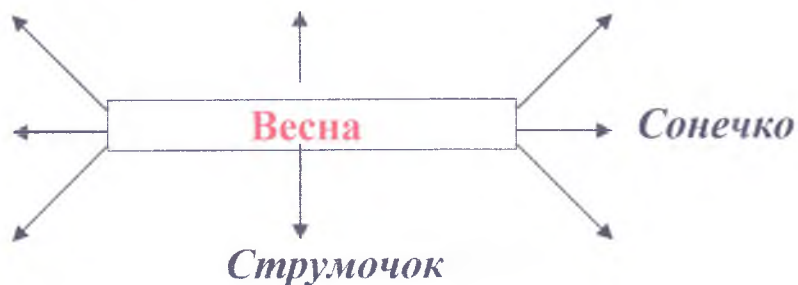
А у полі навесні
Починають посівні.
Квіти розпускаються,
Листя пробиваються.

А з-під снігу навесні
Лізуть проліски лісні.
Ось струмочок дзюркотить,
Він до річечки біжить.

Прокидайтеся від сну!
Зустрічаємо весну!

Пролісок

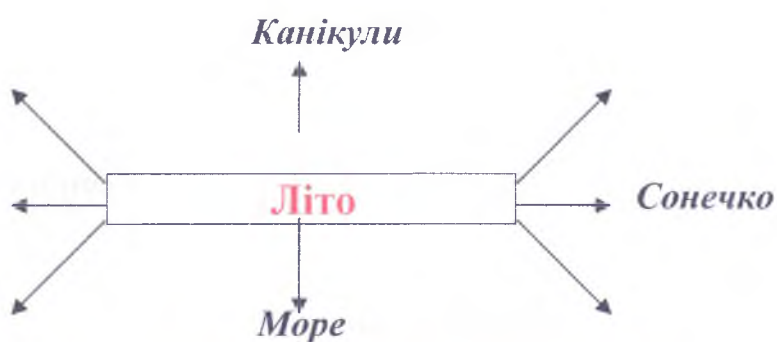
5. Про що ти згадуєш коли чуєш слово літо ?

Літо. Тамара Коломієць

Липа, липа зацвіла! —
Засурмила всім бджола.—
Гей, злітайтеся, подруги,
У гайок на край села.

Там уже не видно віт,
А лише пахучий цвіт.
Наберем багато меду.
Вирушаймо ж у політ! —

Бджоли з пасіки летять,
Липі крону золотять.
І здається, що у липи
Віти струнами бринять.

6. Про що ти згадуєш коли чуєш слово осінь?

Іде осінь

Марія Вовчок

Вже зриває вітер

Золото беріз.

Застогнали віти,

Похилились вниз.

Листячко тріпоче,

Сумно шелестить,

Заховатись хоче,

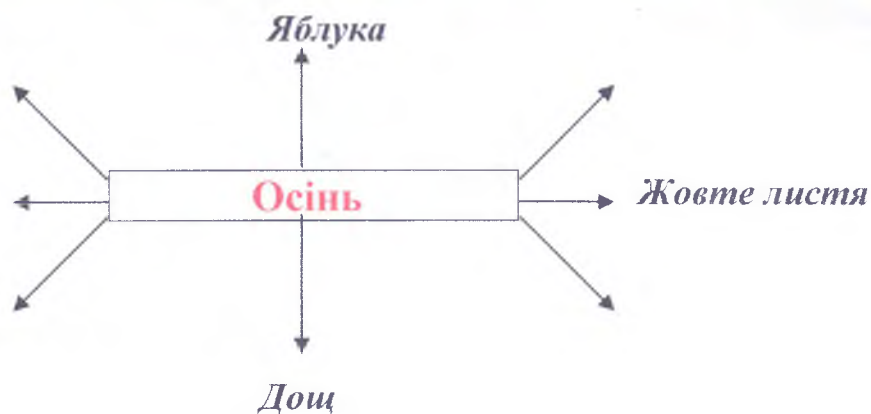
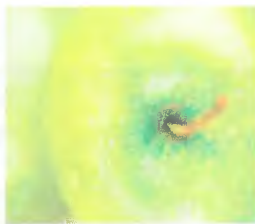
Боязко тремтить.

Осінь йде полями,

Стелить килими.

Вже не за горами

Білий кінь зими.

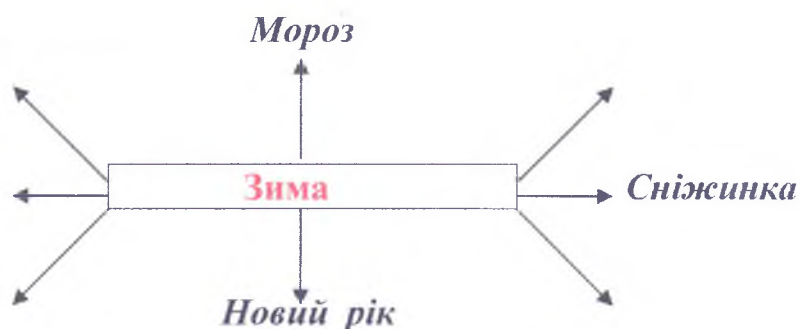
7. Про що ти згадуєш коли чуєш слово зима ?

Зима. Наталя Забіла

Одяглися люди в шуби,
Натопили тепло груби.
Білки гріються в дуплі,
Миші в норах у землі.
Сплять ведмеді в теплих лігвах,
Сосни в інею застигли.
І під кригою на дні
Сплять у річці окуні.

А під снігом в підземеллі,
В земляній м'якій постелі,
Де немає світла дня,
Причаїлося зерня.

Там не холодно зернинці —
Спить вона, мов на перинці,
Й тихо снить хороші сни
Про веселі дні весни.

8. Про що ти згадуєш коли чуєш слово життя ?

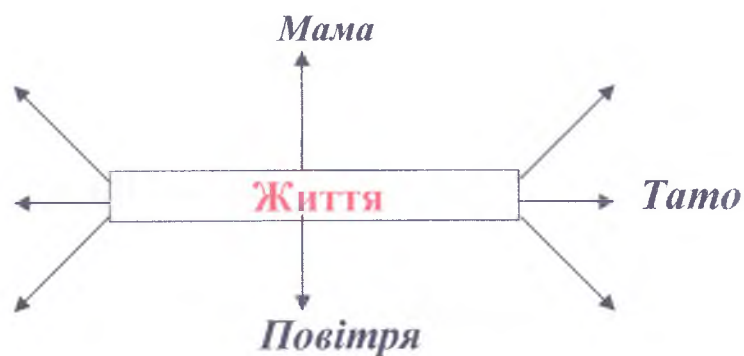
МАТІНЦІ . І. Савицька

Матінко моя єдина!
Ти для мене цілий світ!
І хоч я мала дитина,
Хоч мені лиш кілька літ,
Та тебе, матусю мила,
Я кохаю над життя
І бажаю: будь щаслива,
Наче квітка весняна!

ДУЖЕ ЛЮБЛЮ. К. Перелісна
Матусю, дай ручки твої поцілую,
За шийку тебе обійму
І щічки погладжу.
Ти знаєш, матусю,
Як дуже тебе я люблю!

І ти мене любиш, хоч я неслухняна,
Частенько і шкоду роблю.
Та ти все пробачиш, мене поцілуєш,
І я тебе дуже люблю!

9. Про що ти згадуєш коли чуєш слово *абетка* ?

Азбука. *Марійка Підгірянка*

Бабуся вчула дивні вісті, —
Вітрець, мабуть, приніс, —
Що там далеко десь у місті
Відважний хлопчик зріс.

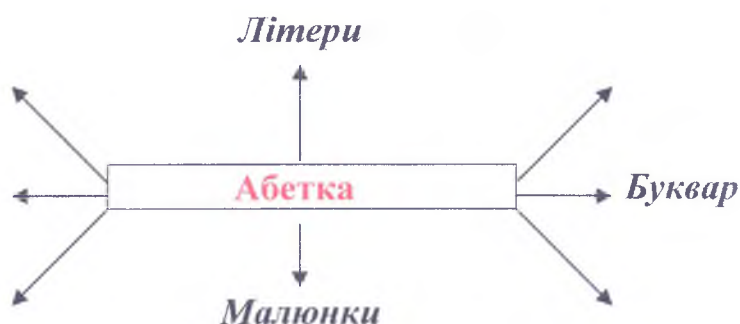
На саночках, мов вихор, мчиться,
Нікому не зверта,
І тільки азбуки боїться,
Мов дикого кота.

Бабуся внучка запросила
Улітку на село,
Коли пшеничка колосилась
І все кругом цвіло.

Для внучка азбуку зробила —
Барвисті літерки.
Їм ручки й ніжки приробила,
Поставила в рядки.

Одні одних за руки брали
Веселі літерки
І хлопчика до себе звали:
— Не бійся нас, ходи!

Вже хлопчик не втікав нікуди,
За ручки букви брав,
Погрався ними — і без труду
Всю азбуку читав.

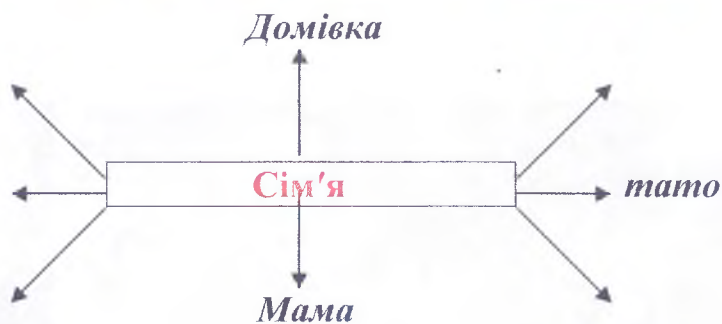
10. Про що ти згадуєш коли чуєш слово сім'я ?

Мама, тато, дід, бабуся –

Всіх назву не помилюся.

Старший брат, сестра і я –

Отака у нас сім'я .

11. Про що ти згадуєш коли чуєш слово пасіка ?

Липень

Південь . спека . Жарко всюди.
На полях працюють люди,
А в густім зеленім гаї
Пишна липа розцвітає.
Пахне квітами навколо,
Мед збирають з липи бджоли.
Посхилялись довгі віти...
Гарно, діти, в липні жити!

О. Журлива

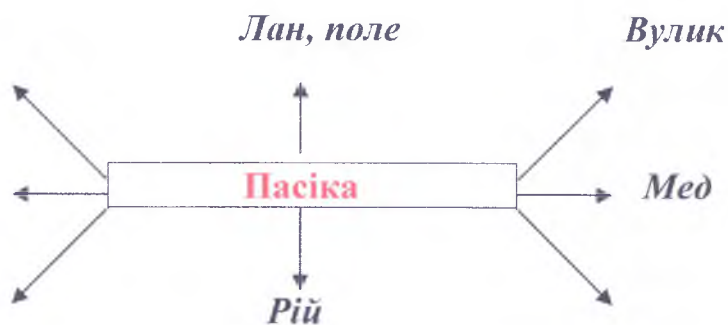
ПРИЙШОВ СПАС

Кажуть люди: «От і Спас,
Йде вже літечко від нас».
Та всього залишив Спас
Добрим людям про запас.

Мед, як сонце, золотий,
Дух від яблук запашний,
Мак, волошки, чорнобривці —
Все на Спаса пригодиться.

Хто працює, той і має,
І про того Спас подбає!
Літо красне, прощавай,
В душах нам тепло лишай.

О. Роговенко

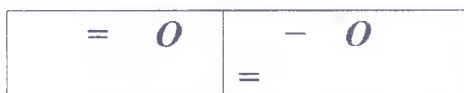
ЗАГАДКИ

Гра «Знайди відповідне зображення»

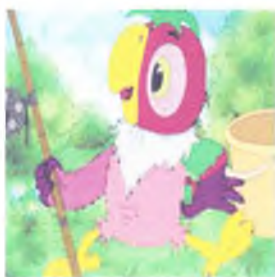
Віднайти зображення того предмета, який я описала (пояснити свій вибір).

- Прочитай загадку.
- Склади із словом - відгадкою речення.
- Порахуй скільки голосних звуків у цих словах.
- Назви всі приголосні звуки у цих словах.
- Назви м'які приголосні, якщо вони є.
- Розшифруй відгадку. Знайди відповідну звукову

модель.

- * Наче птиця, крила має,
Все літає і співає:
- Я медок вам ношу,
Не чіпай же, бо вкушу.
Так лякає нас мала,
А зовуть її... (Бджола)

* Гостроносий і малий,
Сірий, тихий і незлий.
Вдень ховається. Вночі
Йде шукать собі харчі.
Весь із тонких голочок.
Як він зветься?... (Їжачок)

* Не князівської породи,
А ходить в короні,
Не їздець, а зі шпорами,
Не сторож, а рано будить. (Півень)

* Буркотливий, вайлуватий,
Ходить лісом дід кошлатий:
Одягнувся в кожушину,
Мед шукає і ожину. (Ведмідь)

- * Звірята рогаті,
Та ще й бородаті,
Ходять пастиись в лози.
Хто? Вгадайте! (Кози)

- * Хоч годинника не має,
Вранці він нас піднімає.
Кожен прокидається –
З сонечком вітається. (Півень)

- * Не ходжу я, а скакаю,
Бо нерівні ноги маю.
Через поле навмання
Перегнав би я коня. (Заєць)

- * Швидко скрізь цей літає,
Безліч мошок поїдає,
За вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує. (Ластівка)

* Спереду шильце.
Ззаду вильце,
Швидко скрізь
Цей птах літає,

Безліч мошок поїдає,
За вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує.
(Ластівка)

* Наче сонячні клубочки
Хтось розсипав біля квочки.
Хто це там пищить, малята?
Здогадалися?... (Курчата)

* До квіточки лечу,
Лечу – дзижчу.
- Дум-дзум-жу-жу –
Як звуть не скажу. (Бджілка)

* Сама жовта і цукриста

Я красуня золотиста. (Диня)

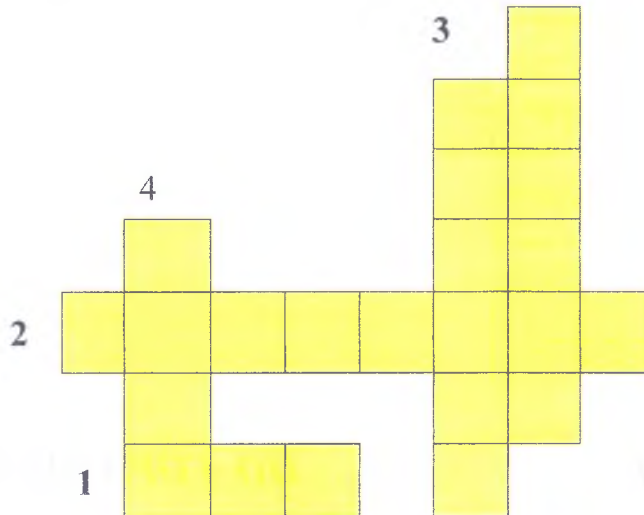

КРОСВОРДИ

Розгадайте кросворд. Запишіть у клітинки слова – відгадки.

КРОСВОРД №1

5

ПО ГОРИЗОНТАЛІ:

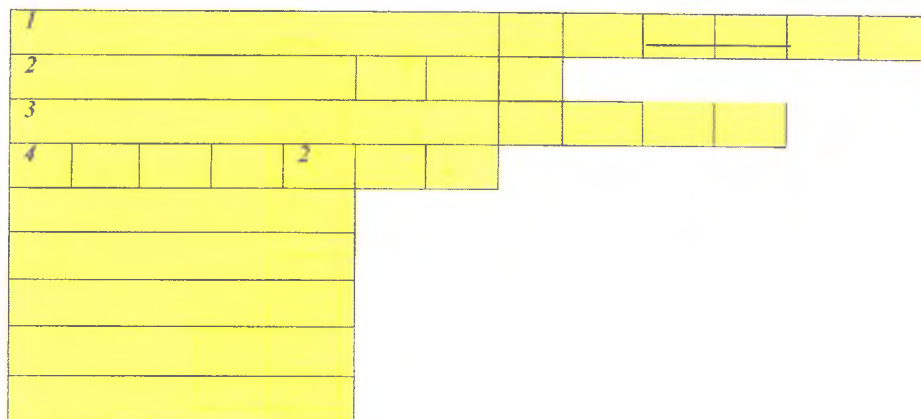
1. І вдень, і вночі
У кожусі на печі. (Кіт)
2. «Годі вам брехати та одно другого вихваляти!». (Горобець)

ПО ВЕРТИКАЛІ:

3. Не князівської породи,
А ходить в короні,
Не їздець, а зі шпорами,
Не сторож, а рано будить. (Півень)
4. Сірий, ікластий,
Хоче вівцю вкрасти. (Вовк)
5. Я руда, низького росту,
Хитра я і довгохвоста.
На курей я вельми ласа —
В них таке смачненьке м'ясо...
Вовку-брату я сестриця,
А зовуть мене... (Лисиця)

Розгадайте кросворд. Запишіть у клітинки слова – відгадки.

КРОСВОРД № 2

ПО ВЕРТИКАЛІ :

1. Ходить хмуро між дубами,
Хижо клацає зубами,
Весь, як є, —
Жорстока лють,
Очі в нього так і ллють.
Зачаївся ось, примовк.
Грізний звір цей, звісно, ... (Вовк)

2. Прийшла кума із довгим віником
На бесіду із нашим півником,
Схопила півня на обід
Та й замела мітлою слід.
(Лисиця)

ПО ГОРИЗОНТАЛІ :

1. Влітку медом ласував,
Досхочу малини мав.
А як впав глибокий сніг,
Позіхнув і спати ліг.
Бачив чи не бачив сніг,
А проспав аж до весни. (Ведмідь)

2. Дуже товсті ноги маю,
Тихо їх переставляю.
Височезний я на зріст,
Біля рота маю хвіст! (Слон)

3. По горах, по долинах
Ходить шуба і свитина. (Вівця)

4. Тіло як у черв'ячка,
Вуса наче у жучка,
Крила гарні, кольорові,
Наче квіточки казкові. (Метелик)

Кросворд № 3

1. Вписати тварин у клітинки кросворду за малюнками та номерами.
2. Із двома словами на вибір скласти речення.
3. Розкажіть, що ви знаєте про слона?
4. Якого кольору пір'я у папуги?

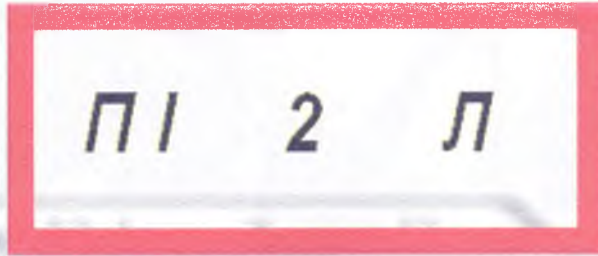
		3	4	5	6	7
		С	П		Ж	Д
1	2	Л	А	М	И	И
З	О	О	П	А	Р	К
Е	Л	Н	У	В	А	О
Б	Е		Г	П	Ф	Б
Р	Н		А	И	А	Р
А	Ь					А
						З

РЕБУСИ

Правила створення ребусів

1. Назви всіх предметів, що зображені у ребусі, читаються тільки в називному відмінку.

(Підвал)

2. Досить часто предмет, зображений в ребусі, може мати не одне, а два чи більше назв, чи може мати одне загальне та одне конкретне значення, наприклад, «авто» та «машина», «квітка» та «рослина», «малина» та «ягода» тощо. Вибирати необхідно підходяще за логікою. Вміння визначити й правильно назвати зображений на малюнку предмет є однією з головних труднощів при розгадуванні ребусів.

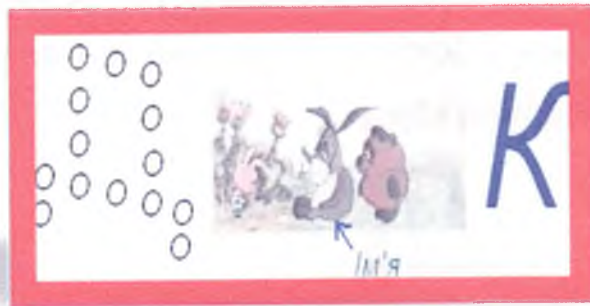
(Калина)

(Мода)

3. Досить часто назва якогось предмета не може бути використана повністю, необхідно відкинути на початку чи в кінці слова одну чи декілька букв. В таких випадках застосовується умовний знак – кома. Якщо кома стоїть ліворуч від малюнка, то це значить, що від його назви необхідно відкинути першу букву (ліворуч від рисунку кому часто зображують перевернутою у верхньому кутку), якщо праворуч від малюнку – то останню. Якщо стоять дві коми, то відповідно відкидають дві літери і т.д.

4. Якщо якась літера складається з іншої літери (багато разів повтореної), то читають з додаванням прийменника «з». Наприклад, «з-о-д-іа-к»:

(Зодіак)

5. Якщо за якоюсь літерою чи предметом знаходиться інша літера чи предмет, то читати необхідно з додаванням прийменника «за». Наприклад, «за-ба-ва» :

(Забава)

6. Якщо одна фігура чи літера зображена під іншою, то читати необхідно з додаванням прийменників «на», «над», «під». Наприклад, «на-пі-й» чи «над-і-я»:

(Напій, Надія)

7. Якщо по якій - небудь літері написана інша, то читають з додаванням прийменника «по». Наприклад, «по-р-т»:

(Порт)

8. Якщо одна літера лежить коло іншої, притулена до неї, то читають з додаванням прийменників «біля», «у», «коло». Наприклад, «л-у-к» чи «с-у-д»:

(Лук, суд)

9. Якщо у ребусі зустрічається зображення предмету, перевернуте догори ногами, то назву його зазвичай потрібно читати з кінця, або інколи це робиться просто заради ускладнення (по-приколу) ребусу.

10. Якщо зображено предмет, а біля нього (чи на ньому) написана, а потім закреслена літера, то це значить, що цю літеру необхідно виключити зі слова, зашифрованого малюнком. Якщо ж над закресленою літерою знаходиться інша, то це значить, що потрібно нею замінити закреслену. Теж саме роблять, коли між двома літерами стоїть знак рівності чи перехідні стрілочки. Закреслені (замінені) літери зазвичай використовують для виключення (заміни) їх із середини слова. Наприклад, була «груша», а стала «група», чи був «лікар», а став «лікер» :

(Група, лікер)

11. Якщо закреслена літера(и) стоїть як незалежна фігура, то її потрібно читати з додаванням частки «не». Наприклад, «не-р-в»:

(Нерв)

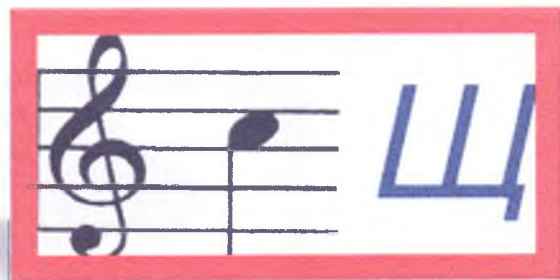
12. Якщо поряд з малюнком (чи над ним, чи під ним) стоять цифри, то це значить, що літери закодованого зображення слова читаються в тому порядку, який вказаний цифрами. Також вони вказують на те, чи всі літери слова потрібно читати, чи ні. Закреслені (відсутні) цифри вказують на відсутність певних літер. Наприклад, «зірка» перетворюється на «різка», а «мавпа» на «мапа»:

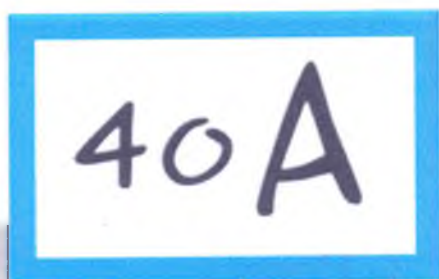
(Різка, мапа)

13. Якщо малюнки «рухаються» один від одного або один до одного, то слід використовувати прийменники «до» або «від». Якщо ж яку-небудь фігуру в ребусі зображають, що ніби біжить, лежить, летить, сидить тощо, то до назви цієї фігури потрібно додати відповідне дієслово в теперішньому часі (біжить, лежить, летить, сидить і т.д.).

14. Досить часто в ребусах окремі склади «до», «ре», «мі», «фа», «ля», «сі» зображають відповідними нотами. Наприклад, «до-щ»:

(Дош)

(Сорока)

(Дружба)

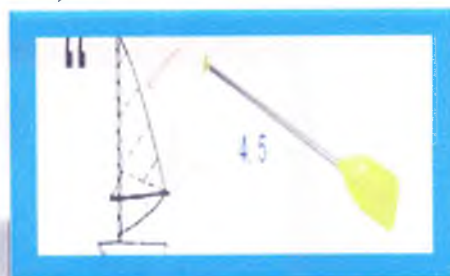
(Дача)

)
(Кава)

(Книга)

(Русло)

(Град)

(Малина)

(Вино)

(Калина)

Вікно
12534

(Вінок)

Шашки
35142

(Шишка)

Смола
31542

(Масло)

Зірка
32145

(Різка)

Банка
34512

(Кабан)

Народи
561234

Родина

Сир
321

(Рис)

Пилка
32145

(Липка)

Руки
3214

(Кури)

Тіло
3214

(Літо)

Сосна
34512

(Насос)

Село
2341

(Осел)